

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštšina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se mora govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon Interurban št. 113.

99. šte.

Maribor, dne 27. avgusta 1924.

Letnik XVI.

Pacifikacija.

Ob prokletstvu nelegalnosti, nasilja in reakcionarstva sta zdrknili diktaturi v Italiji in Španiji na poševno ploskev, običali v slepem cestišču. Italija! V prvem govoru, ki ga je imel Mussolini potem, ko se je italijanska javnost zavedla grozote Matteottijeve tragedije, je govoril kakor kakšen »condottiere, ki tabori na osvojenem ozemlju«, kakor je pisala »Stampa«. Grožnje o zopetnem pohodu v Rim, o bartolomejski noči niso mogle izostati! Identifikujoč fašizem z domovino Italijo, soglasje v vladi s stranko je prevzel velik reziko: da je ignoriral konstitucijo in kralja. 7. avgusta pa se je diktator zopet znašel na parlamentarnih tleh; z majhnim poklonom svojim zaveznikom liberalcem (fiamtoeggianti se imenujejo v italijanski javnosti) je v dobro razumljivi gesti dal opoziciji na znanje, da imajo vsak trenutek računati z neukinljivimi razmerami. »Giornale d' Italia« je neustrašeno dal izraza javnemu mnenju v Italiji: »Diktator ne drži obljube o normalizaciji in je zablodil na kriva pota. Čas je, da se povrnemo k moralnemu in pravnemu redu.« Mussolini je zapadel nervoznosti; on nima več tiste sigurnosti v svojih potezah, ki ga je ob nepričakovanih zunanje-političnih uspehih dvignila in ohranila. V njegovi bližnji okolici je prevladala struja fašistovskih ekstremistov pod vodstvom zloglasnega Farinaccija, ki uprizarja po Rimu vedno ne ljube scene. Zdaj povzroči nemire pred lokali novinarskega združenja; zdaj izvršuje po svojih eksponentih najinfamnejše nadzorstvo po rimskih cestah sprehajajočih se meščanov (posebno ima v stalni evidenci vse one, ki kot gostje zahajajo h generalu Pippino Garibaldi).

Diktatura vodi v zmedo.

Refren vsega položaja je ta: javno mnenje popolnoma apatično; vsa Italija se je s svojim diktatorjem vred znašla v brezglavju. Za nas se razodene zanimivo uganjanje. Ali bo šla pred nedavnim ustanovljena katoliška narodna stranka absolutno za Mussolinijem? Če se bo dosledno držala svojega programa, ne more iti. Notranje-politično predvideva njen program predpostavke, ki omogočajo koeksistenco v notranjosti ter notranjo pacifikacijo. Diktator pa je zaplaval v ekstremistično-fašistovskem valovju, ki že a priori izključuje misel na kakšno notranjo pacifikacijo. Drugače seveda, če predstavniki te stranke zataje to točko svojega programa. Don Sturzo, ki se nahaja na letovišču v Gradežu, preži na ugoden trenutek. V tem smislu se je sam v privatnem razgovoru pred nedavnim časom izrazil. V Italiji se izvršuje ločitev duhov: aut kralj — aut Mussolini. Javna tajnost je, da se okoli Diaza zbira generaliteta, ki ne zaupa diktatorju-republikancu in ki stoji neomajno za kraljem. Ni izključeno, da pride ob kakšni zopetni fašistovski polomiji razvoj do vzpostave vojaške diktature, če ne bo armada 150.000 črnih srca odločila v prilog svojemu voditelju. Neoporečeno pa je dejstvo, da se notranje-politično življenje Italije nahaja v globoki krizi, ki ne da Mussoliniju niti trenutka prilike, da bi s pristno fašistovsko zunanje-politično potezo izvršil restavracijo svoje prejšnje absolutne avtoritete.

Za Italijo Španija.

Na španskega diktatorja padajo težki moralni udarci v deželi sami in občutni porazi v Maroku. Znanega učenjaka Unamuno, ki se je postavil diktatorju po robu in ki je bil eksportiran, so prijatelji rešili v Francijo, kjer je bil sprejet kakor kakšen kralj. Prvi udarec. — Znano je tudi pismo, ki ga je izkušeni španski politik M. Antonio Maura poslal svojemu prijatelju M. Cesar Silio ter še mnogo drugim somišljenikom. Za to pismo je poizdevela policija in je cenzura prepovedala objavo tega pisma. V tem dokumentu padajo na diktatorjev režim težki očitki v obliki sledečih točk:

1. Onemogočanje vseh političnih sil, ki so se izrekle proti vladi in ki bi jo ob uspešni rivaliteti utegnile postaviti na hladno. Vlada je samo orodje in suženj vojaške klike.

2. Posebna umetnost vladanja, ki se odteguje dolžnosti, da se dvigne ekonomsko blagostanje Španije in nalogam, ki zahtevajo nujne rešitve (misli menda vojno ministrstvo).

3. Maura zahteva vzpostavitev zakona in reda; izjavlja, da je značaj obstoječega režima samo prehodni in da ne zaupa »patrijotičnim unijam«, ki jih ustanavlja Primo de Rivera.

8. avgusta se je španski diktator vinil v Madrid. Prepoved objave navedenega pisma, ki globoko zadeva vladajoči direktorij, se je namreč izvršila v njegovi odsotnosti. Ob povratku je takoj dal objaviti Maurino pismo, ki mu je sledil diktatorjev odgovor v obrambo. — Francosko časopisje daje Mauri prav. S tem se je španski diktator, ki s svojim odgovorom ni mogel zadovoljiti, zopet blamiral.

Primo de Rivera je sam prevzel vrhovno poveljstvo v Maroku. Gotovo je, da je prešla vsa moralna odgo-

vornost nanj. Po zadnjih poročilih so si pridobili sicer Španci nekaj zmag, ali na drugi strani se domača plemenita pripravljajo na velik napad. Doslej se je namreč še vsaka španska vlada na vročih maroških tleh opekla. Zakaj pa jamra general Valtiespenoza o neznatnosti vojaške pomoči? In zakaj govore vesti, da se bo morala vzhodna in zapadna španska fronta umakniti na boljše pozicije? Vsekakor utegne biti nekaj v neredu. In ob tej nesigurnosti se je moral Primo de Rivera naveličati. S fino potezo, brez blamaže bi se rad umaknil v ozadje. Vlada naj bi namreč polagoma našla zaslombo v parlamentu. Zato je španski diktator zamislil takozvane »patrijotiske unije« to je stranko, s katero bi lahko vsak trenutek računal. Izgleda, da se je ta eksperiment kot popolna kopija laškega fašizma posrečil. Pod nogami španskega diktatorja se majejo tla; nad njegovo glavo pa grozi še nerešeno vprašanje o odgovornosti vladajočega direktorija v Španiji. Skozi pretrunjeno vzdušje španskega političnega življenja gre klic po notranji pacifikaciji.

Uspehi demokracije.

Ob tej neoporečni krizi reakcionarnega triumfatorstva na vulkanskih italijanskih in revolucionarnih španskih tleh doživlja zapadna levičarska demokracija ob velikanskem uspehu v Londonu triumf. Doprinešen je bil dokaz mirotvornosti Macdonaldove stranke, obenem pa neugnane volje narodov po vsesplošni pacifikaciji. Dokumentaričen je bil oni prizor ob kencu londonske konference, ko je Macdonald stisnil roko dr. Marxu, ga peljal k Herriotu in združil Marxovo desnico s Herriotovo. Ob takem zaključku te konference so se otvorila nova vprašanja: vprašanje Sudana in svetovne razorožitve.

Macdonald je bil popolnoma okupiran na londonski konferenci in se ni mogel z vso vnemo posvetiti vprašanju Sudana. In že so ga iz sna vzbudili dogodki v Chartumu ter sudanskih pristaniščih Iberi in Port Sudanu. Macdonald je že pozval k sebi generalnega sudanskega guvernerja Sir See Slacka in egiptovskega visokega komisarja lorda Allenbyja. Nerešeno je zaenkrat še vprašanje, kdo je pravi krivec egiptovskih nemirov v zadnjem času: ali zgolj osebni vzroki ekskhediveja Abbas-Kilmi-ja, ki je prispel te dni v Bruselj, ali pa do šovinizma pritirani egiptovski nacionalizem. Vprašanje Sudana se vendar mora enkrat rešiti. In Bog daj, da bi ga rešil Macdonald v smislu pacifikacije, ne pa interesov angleških lordov — predilničarjev.

Po inozemskih časopisnih vesteh se je Coolidge še pred zaključkom londonske konference izjavil, da bo po ugodnem poteku londonske konference z vso silo forsiral vprašanje svetovne razorožitve kot nadaljevanja washingtonske razorožitvene konference — tudi izraz mirovnega prizadevanja.

Moderno mirovno gibanje datira od tedaj, ko je duh pacifizma našel zaslombe v mednarodni organizaciji in mednarodni centrali (l. 1889).

Takrat je namreč zboroval prvi mednarodni mirovni kongres v Parizu. Važno za mirovni program, ki tvori velik del socialnega vprašanja pa je, da je mir manj odvisen od diplomatov kakor od vzgoje. In ravno ob tem stenolomu so se razbijala vsa mirovna prizadevanja pred in med svetovno vojno. Dejstvo je historično dokumentirano, da je največkrat ožira izločitev mednarodnih konfliktov nestrpnost narodov samih, ki nočejo popustiti. Izgleda, da so danes po krutih razočaranjih civilizirani narodi vendar prišli do streznjenja. Kaj premore dobra volja in medsebojna zaupnost združena s pravim, resničnim krščanstvom, sta nam že ob početku 20. stoletja dokazali južno-ameriški državi Chile in Argentini.

Potom krščanstva do miru.

Koncem devetnajstega stoletja namreč je prišlo vedno do bojev med Chile in Argentino. Boji so rodili še večjo mržnjo in sovraštvo. Izgledi za trajen mir so bili slabi. L. 1900 so se zopet vršile vojne priprave. Tu pa je posegel vmes msgr. Benavente, ki je v Buenos Aires imel ognjevit govor; apeliral je na krščanstvo in priporočal mir. Vrh gorke skupine, ki loči obe državi, naj se postavi kip Kristusov v znak sprave in ljubezni obeh narodov. In ravno v tem smislu je tudi nastopil chilski škof msgr. Jara. In oba kofa sta od mesta do mesta, od vasi do vasi oznanjevala spravo. Po premaganem odporu sta zmagala. Pod pritiskom javnega mnenja sta vladi obeh držav sklenili trajen mir. Leta 1903 sta se pogodili, da vsaka razpusti del armade in da zmanjša vojno mornarico. V gmohtnem in npravnem oziru sta obe državi vzcveteli. Realiziral se je mirovni ideal: ne sila, ampak organizirano pravosodstvo naj rešuje spore. 15. marca 1904 se je izvršila inauguracija Kristusove sohe na višini 3900 m. Brezštevilne množice so prisostvovala tej svečanosti. Čilske množice so stale na argentinskem ozemlju; argentinsko ljudstvo pa na čilskem. Razlegala se je vojaška godba in grmeli so ka-

noni: oznanjali so mir. Proti večeru pa so se ogromne ljudske množice zgrnile v vroči molitvi, v kateri je ljudstvo molilo k Bogu, naj bi vsi narodi sveta posnemali zdaj ta zgled bratstva, sprave in miru.

Ali se bo ta molitev izpolnila za evropske narode? Kako daleč smo za južno-ameriški državici. Ob nasilništvu diktatorskih metod ne more biti drugače. — Vendar pa verujemo v uspehe svetovne razorožitve, verujemo v zmago pravice.

Politične beležke.

Likvidacija P. P. režima na Hrvatskem. V Beogradu se je mudil par dni podpredsednik in poslanec HRSS dr. Maček, da razloži vladi želje in zahteve hrvatskega prebivalstva glede odstranitve najhujših ostankov Pašić-Pribičevićevega režima in sicer v prvi vrsti policijskih in upravnih organov, ki še sedaj delujejo v duhu prejšnjega nasilja. Člani vlade so obljubili nujno postopanje v smislu predloženih želj in zahtev. Z dr. Mačekom se je razgovarjal urednik »Demokracije«, glavnega glasila Davidovičevih demokratov, ter je tudi objavil ta razgovor, ki je ostra in pravična obsodba sokolske politike. Dr. Maček je glede znanih dogodkov ob sokolskem zletu v Zagrebu izjavil: Notorično je dejstvo, da je Jugoslovansko sokolsko združenje na Hrvatskem navadna avantgarda Pribičevićeve centralistične politike, ki je v diametralnem nasprotju s celokupnim programom Davidovičeve vlade v pogledu iskrenega in pravičnega sporazuma. Usodno je to radi tega, ker je vlada na zletih Pribičevićevih Jugosokolov prišla na sum, kakor da se na neki način identifikira z ono politiko, proti kateri je bil ustvarjen opozicijski blok, in izgleda, da se iz Beograda pomaga akciji, ki je naperjena proti Hrvatom in proti vladi. Smatram, da tukaj ne leži krivda na članih vlade, kakor na upravi nekaterih demokratov iz Hrvatske, ki mislijo, da je treba na eni strani napadati Pribičevićovo politiko v parlamentu v Beogradu, na drugi strani pa jo samo ob sebi s Srdjanom Budisavljevičem (zagrižen Pribičevićev pajdaš v Zagrebu) propagirajo na sokolskih zletih v Zagrebu.

Vzpostava pokrajinske uprave na Hrvatskem. »Narodne Novine« objavljajo uradno: Ministrski svet je v svoji seji dne 23. avgusta 1924 sklenil: Oddelek pokrajinske uprave za Hrvatsko in Slavonijo in sicer: a) oddelek za notranje zadeve, b) oddelek za prosveto in vero, c) poljedelstvo in d) za socialno politiko, bodo vršili tudi še nadalje po svoje prvotne kompetence. Kr. županijske in kotarske oblasti vrše kompetenco, ki jo je njim določil zakon od 15. februarja 1886. o sestavi in ureditvi uprave v županijah in kotarjih in to pod nadzorstvom šefa za notranje zadeve kot zakonitega zastopnika pokrajinskega namestnika, dokler se vprašanje o nadaljnjem izvajanju likvidacije poslov pokrajinske uprave za Hrvatsko in Slovenijo končno ne uredi z novimi sklepi min. sveta. Sklepi o izvršitvi čl. 25 zakona o splošni upravi bodo storjeni ob svojem času. Vsi dosedanji sklepi min. sveta se razveljavljajo, dokler se končno ne reši vprašanje o nadaljni izvedbi likvidacije.

Radič odgovarja Pašiću. Pred svojimi zaupniki in pristaši v Zagrebu je imel Radič daljši govor kot odgovor na Pašićev shod v Beogradu. Stjepan Radič je govor Nikole Pašića z ostrim sarkazmom persifliral, rekoč, da to ni bil ne govor ne pamflet ne čevkanje, nego kaos brez vsebine in oblike. To je bila taka mešanica najraznovrstnejših nesmislov, da ga je »Samouprava« morala popolnoma prenarediti, da je mogel sploh zagledati javnost. Nato je Radič polemiziral z raznimi trditvami Nikole Pašića, ki so itak že davno in večkrat bile ovržene. Med drugimi mu je očital, da ni hotel priznati med vojsko Jugoslovanskega odbora zato, da je lažje prodal pol milijona Slovencev in Hrvatov Italijanom, zato da je potem mogel Hrvatsko podjarmiti velesrbskemu centralizmu. — Pašićev govor razkriva vso besnost radikalov nad izgubo oblasti. Pašićeva družba se vsled svojih nastopov v zadnjem času in vsled svoje besnosti ne more več imenovati stranka, srbski tolpa. To so cincariji, nesreča in nadloga za srbski narod, ki se bo pa te družbe prav kmalu rešil in bo pri tem užival vso podporo Hrvatov. O Davidovičevi vladi je dejal Radič, da se sploh ne da primerjati s prejšnjo Pašićevo vlado. Sedanja vlada je vlada parlamentarnosti in zakonitosti. Krivice bo popravila, državo bo uredila, a zato je treba časa, ker se še v kaki mali obliki ne da v 14 dneh spraviti vse v red, kar se je poprej skozi leta zavezilo. Hrvatski narodni zastopniki hočejo zvesto podpirati to vlado, da uvede pošteno upravo, pobije korupcijo ter ob pravem času pripravi teren za svobodno volitve.

Naša delegacija za zasedanje Društva Narodov je definitivno sestavljena. Našo državo bodo zastopali zunanji minister dr. Voja Marinković kot predsednik, dr. Ilija Šumenković, trgovinski minister in dr. Kosta Kumanudi, bivši finančni minister kot glavna delegata. Kot

pomožni delegati bodo šli v Zenevo univerzitetni profesorji: dr. Ladislav Polić iz Zagreba, dr. Leonid Pitamic iz Ljubljane in dr. Mileta Novaković iz Beograda. Kot vojni delegat je določen general Kalafatović, kot tajnik pa bo fungiral Konstantin Fotić, prvi tajnik poslaništva v Londonu. S to delegacijo pošlje naša država prvokrat priznane strokovnjake na ženevsko konferenco. Dosedaj so nas zastopali razni dvomljivi politiki, ki so ugledu države s svojimi nastopom samo škodovali.

Brada govori . . .

Pod tem naslovom je zagrebški »Jutranji list« prav dobro obdelal zadnji Pašičev govor na radikalskem shodu v Beogradu. Veliki del svoje aureole zahvaljuje Nikola Pašić svoji molčečnosti. Kot šef vlade on ni nikoli dajal kakih izjav, posebno pa se je bal, obvestiti javnost glede svojih namenov. V razliki od modernih državnikov, ki v iskrenosti najdejo moč svojih idej, ima ta tipični predstavnik že davno preživele ere, tudi svoj poseben način govora. Može da bidne, a može da i ne bidne, je znana krilatica njegovega govora, ki je po navadi tak, da poslušalci ne vedo, kaj je hotel povedati. Najjasnejše še govori sedaj, ko je padla njegova vlada in ko se poslužuje zadnjega in skrajnega orožja za zopetno osvojitve oblasti. V Beogradu je govoril mož še najbolj jasno, pokazalo se pa je, da tudi v svojem najožjem krogu nima prijateljev, ki bi mu pomagali z odkritosrčno kritiko. Ko bi jih imel, bi mu gotovo svetovali, naj ne pride s takim govorom. Radikalna stranka pač ne more biti hvaležna, da je na tak način Pašić formuliral njene namene. Pašić je v svojem govoru spravi radikalno stranko pod idejno vodstvo Pribičevića in to so fašisti dobro razumeli, ko so po njegovem odhodu klicali po Beogradu: »Živijo Pribičević, drugi šef radikalov!« Radikali pa s tem gotovo ne bodo zadovoljni in za njih bi bilo mnogo bolje, če bi Pašić tudi v opoziciji molčal, kakor je molčal ves čas na vladi.

Tudi zunanjemu svetu je Pašičev govor samo novi dokaz, da je bil zares skrajni čas, da se z vrhovnega mesta na vladi odstrani človek tako anahronistične mentalitete. Gospoda Pašića očitno zapušča spomin in sicer že dolgo časa. Saj že leta 1915 ni ločil Slovakov od Slovencev in od tega časa vedno bolj meša ali pa potvarja zgodovino in geografijo. Na svojem shodu v Beogradu je trdil, da se je »neki« jugoslovanski odbor pojavil še le tedaj, ko so vsi videli, da Avstrija razpada. Svetu je pa znano, da so ta odbor sestavljali jugoslovanski emigranti, ki so že v prvih dneh vojne morali bežati iz domovine in niso nikdar hodili prosit zmagovalno Srbijo, ampak so se pogajali s šefom srbske vlade in srbskimi politiki v času, ko je morala srbska vlada rezidirati na — Krfu. Kakor z zgodovinsko resnico, tako je pri Pašiću tudi z geografijo. Po njegovem so Slovenci pred vrati Zagreba, to je pa seveda ravno tako, kot bi mi rekli, da segajo Rumuni do vrat Beograda.

Vsi taki in podobni pojavi pozabljivosti in neznanja so pa samo ozadje vsega tega, kar govori Pašić proti ustavi in proti vsem tem, kar je njegova stranka vedno naglašala. Pašić je razodel, da smatra ujedinjenje in ustavo za nekaj dar od svoje strani in od svojih pristašev, velikodušno poklonjen Hrvatim in Slovincem, odnosno »avstrijancem«. Pašić vedno govori »mi«, in rabi ta izraz nekake majestetične množine še večkrat za sebe, kot pa za svojo stranko. Da mu je žal Hrvatim in Slovincem poklonjene »svobode« in da se da centralizem opravičiti z modernimi iznajdbami telegrafa in telefona, to je seveda posebna Pašičeva specialiteta in svet se ne vprašuje toliko, kako more Pašić kaj takega govoriti, kakor pa o tem, zakaj ga drugi pustijo sploh nastopati; ko bi vendar morali vedeti, kako se zna izražati in kako izgledajo njegova izvajanja napram dokazani in znani resnici ter napram normi v Evropi običajnih državnih govorov.

O tem, kako Pašić pride za glavnega govornika radikalne stranke, pripoveduje »Jutranji list« sledeče: Ne-ki Hrvat, član Jugoslovanskega odbora — je na Krfu vprašal pokojnega radikalskega prvaka Andro Nikolića: »Povej mi, kako to, da imate vedno Pašića v ospredju, ko imate vendar nekaj sposobnejših ljudi, kakor Protića in Ljubo Jovanovića?« — »Eh, brate«, je odgovoril Nikolić, »to ti je ostalo iz preteklosti, strankarsko smo začeli delati kot mladeniči in ko smo radikalno stranko osnovali, smo bili sami golobradci. Kjerkoli smo nastopili, povsod se nam je reklo: Kaj boste vi mladiči, golobradci! Samo Pašić je imponiral, ker je imel brado in to je še od tega časa tako ostalo.«

Beograjski Pašičev govor dokazuje, da je brada še danes tu, a samo to je, da Pašić v svoji politični fiziognomiji nima ničesar več.

Po svetu.

Erzbergerjevi morilci na Madžarskem. Madžarska policija je slučajno prišla na sled trem sumljivim Nemcem, ki so bivali že dalje časa kot gostje pri vodju Probuženih Madžarov, poslancu Gömbösu na njegovem posestvu. Policija je začela takoj sumiti, da so ti neznanzi, ki so imeli sicer pravilne dokumente s popolnoma nedolžnimi imeni, že tako dolgo iskani morilci Erzbergerjevi, ki so po umoru pobegnili iz Nemčije k svojemu prijatelju Gömbösu. Nemške oblasti so takoj poslale svoje kriminalne uradnike v Budimpešto in ti so ugotovili, da je eden neznanec, ki se je na Madžarskem zval Heinrich Förster, v resnici že dolgo zasledovani Heinrich Schultze. Ostalo dvojico, ki se zoveta Heinrich Schneider in Konrad Meyer, nemški detektivi še

niso zaslišali, vendar je brezdvomno, da sta to atentatorja Tillesen in König. Ovire bodo nastale pri izročitvi morilcev. Nekateri Madžari zahtevajo, da se respektira azilno pravo; to so fašisti, ki imajo še sedaj zveze z nemškimi nacionalističnimi organizacijami ter bi radi morilce rešili. Drugi pa zahtevajo, da se morilce Nemčiji izroči pod pogojem, da ona izroči v zameno madžarske državljane, ki se nahajajo v kazenskem pro-gnanstvu.

Nemški nacionalisti in londonski sporazum. Nemški nacionalisti, ki so razvili poprej tako veliko akcijo proti londonskemu sporazumu, so začeli sedaj popuščati. Na seji parlamentarnega zunanjega političnega odbora se je del nacionalistov približal stališču nemške ljudske stranke in bo najbrž z njo tudi glasoval, da se prepreči razpust parlamenta.

Herriotova zmaga v francoskem parlamentu. Herriotovo poročilo o londonskem sporazumu je bilo sprejeto z 132 glasovi večine. Govorniki opozicije so se najbolj opirali na potrebo zasedbe Poruhrja, pa so bili celo od dveh generalov — od vojnega ministra in še enega drugega — odločno zavrnjeni, da okupacija nemškega ozemlja ni v nobeni zvezi z varnostjo Francije.

Začetek pogajanja med Francijo in Rusijo. Te dni pride ruski delegat in komisar Rakovski v Berlin, iz Berlina pa potuje v Pariz, kjer stopi v pogajanja s francosko vlado.

Demokratska pivska kura v Rogaški Slatini.

Odkar so demokrati Pribičević—Žerjavovega kova bili vrženi z vlade, bolujejo na opasni notranji bolezni. Želodec jim je popolnoma pokvarjen. Žolčnik izločuje v želodec preveč žolča. Jetra in ledvice ne funkcionirajo, kakor bi morale. Ker pokvarjeno drobje navadno vpliva na srce, tudi puls ni več v normalnem stanju.

Da bi si izlečili svoje bolešno notranje stanje, so demokratski voditelji »ljubljske in mariborske oblasti« pohiteli v Rogaško Slatino, da izvršijo pivsko kuro. Rogaška kislava voda je na dobrem glasu, in mnogi si je v tem zdravilišču popravil pokvarjeno drobje. Tudi demokratski poglavarji so poizkusili z notranjo vodno terapijo.

Dejstvo, da so se Žerjavu in ostalim kolovodjem iz Kranjske pridružili tudi demokratski poglavarji iz Štajerske, je dokaz za to, da je bolezen med slovenskimi demokrati splošna. Samo dr. Kukovec iz Maribora se ni hotel udeležiti pivske kure v Rogaški Slatini, marveč je rajše javil svoj izstop iz načelstva demokratske stranke. Ko so se demokratje v Rogaški Slatini ob vrelcu dodobra napili zdravilne vode, so se zbrali na političen zbor ter so sklenili naslednjo resolucijo:

»JDS ugotavlja, da stoji neomajno na stališču narodnega edinstva in unitaristične ureditve naše države po načelih Vidovdanske ustave. Radi tega smatra za nujno potrebno nadaljevanje dela za smoteno in lojalno kooperacijo vseh strank, ki so na istem stališču. Posebej odobrava skupen nastop samostalnih demokratov z Narodno radikalno stranko v boju za očiščenje edinstvene države.

Politika sedanje vlade, ki je povsem odvisna od Radičeve stranke in ki dopušča, da se njena avtoriteta zlorablja za širjenje prevratnih idej, katerih zmaga bi bila pogubna za našo državo, ustvarja v notranjosti nezaupanje napram ideji narodnega in državnega edinstva, na zunaj pa bi mogla v svojih posledicah celo ogroziti integriteto naše domovine. Radi tega smatra JDS padec sedanje režime kot eksistenčno vprašanje našega nacionalnega obstoja ter najostrejšo borbo proti temu režimu kot svojo patriotsko dolžnost.

Posebej poudarja JDS še dolžnost vseh naprednih elementov med narodom, da neomajno vztrajajo v boju proti klerikalizmu kot najopasnejšemu sovražniku našega narodnega napredka in dosežene svobode.«

Ta resolucija dokazuje, da rogaška kislava voda pri demokratskih poglavarjih ni izkazala svoje sicer dobro preizkušene učinkovitosti. Demokratski poglavarji so se, odnosno se bodo iz Rogaške Slatine odpeljali ravno tako bolni, kakor so prišli, ako še ne bolj. Oni bolujejo na neozdravljivi bolezni, ki se imenuje antiklerikalizis. Ta bolezen je tako dolgo neozdravljiva, dokler ostané med Slovenci takozvani klerikalizem. Ker pa klerikalizem ni nič drugega nego dosledno v praksi izvedeno krščansko svetovno naziranje, bo ta ostal tako dolgo, kakor dolgo bo ostal slovenski narod. Ako bi se torej demokratom tudi posrečila izpolnitev njihove najsrečnejše želje, da pridejo zopet na vlado, bo borba zoper klerikalnega zmaja ostala ter demokratom slabila živce in kvarila zdravje.

Spomnite se Dilaške večerie!

Schicht
Schicht-ovo milo z znamko „Jelen“

varuje Vaše drago perilo. Pri nakupu pazite na ime „Schicht“ in na znamko „Jelen“!

Iz Slovenije.

Tretji red sv. Frančiška. Pri mesečnem shodu dne 22. avgusta 1924 se je sklenilo, da bodo prihodnji mesečni shodi ne več ob petkih, ampak ob sredah in sicer vsako sredo, ki pade na petnajsti dan meseca ali po petnajstem ob pol 5. uri zvečer. Prihodnji mesečni shod bo dne 17. septembra, na praznik vtisnjenja ran sv. Frančiška. — Dne 25. avgusta je pa bil občni zbor voditeljev in duhovnikov tretjega reda za celo škofijo s sledečim sporedom: 1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Pozdrav in govor predsednika. 3. Poročilo tajnika in blagajnika. 4. Slučajnosti.

Lipa podrla kapelo. Iz Laznice pri Limbušu poročajo: Minulo soboto je razsajalo neurje z viharjem tudi pri nas. Veter se je zagnal v lipo pri kapeli v Laznici, da jo je prelomil; lipa je padla po kapeli in jo popolnoma porušila.

Iz Slov. Bistrice. Mestnim županom je izvoljen g. Daniel Omerzu, podrepanik dr. Pučnika, brez katerega se niti kihnuti ne upa. Podžupan je stari Krc, star nemškutar, ki se je v vojnem času izrazil, da so še vislice predobre za Slovence. Nedavno se je vprico sedanjega župana hudoval nad klerikalci, češ, ti so nas spravili pod Srbe. Zato so ga naši narodni in državotvorni demokrati izvolili za podžupana! Heil! Mežnar.

Letos že četrta nesreča na Triglavu. Prvak slovenskih hribolazcev č. g. Jakob Aljaž je izjavil: Pretečeno nedeljo, 24. avgusta t. l. so zopet Skalaši (quos ego) v dveh partijah plezali po severni Triglavski steni. — Pri prvi skupini sta v začetku bili tudi dve gospodični, pa ste se skesali in vrnili. Dva Skalaša pa sta priplezala pod zelenim snegom že blizu vrha, kar eden — Vladimir Topolovec, studiosus juris na ljubljanski univerzi, sin višjega revidenta državnih železnic — omahne, pade čez steno in se ubije, drugi pa ves zbehan do vrha pride. O drugi skupini na severni steni se še nič ne ve. — Tretja skupina, 20 tovarišev pokojnega Lenarčiča, katerega je meseca aprila pri Urbanovi špiči kamen ubil, je šla skozi Kot, da postavi spominsko ploščo Lenarčiču. V soboto so svarili v Mojstrani Skalaše, naj ne gredo v severne stene, ker je mokra in toliko bolj nevarna; pa Skalaši so se smejali. — Zadnjič, ob nesreči dr. Juga, sem prijazno svaril Skalaše, pa nič ni pomagalo. Štirje med njimi so preveč korajžni!

Sestanek vojakov iz svetovne vojne na Brezjah v nedeljo dne 31. avgusta 1924. Čez nekaj dni, v nedeljo dne 31. avgusta se vrši na Brezjah v cerkvi Marije Pomagaj sestanek vseh bivših vojakov iz svetovne vojne, da se zahvalijo za srečno prestopanje nevarnosti, obenem pa spomnijo svojih padlih tovarišev. Sestanek je namenjen samo možem in fantom brez razlike šarže in oddelka, ki so se udeležili svetovne vojne. Odbor ni mogel upoštevati mnogobrojnih nasvetov, ki prihajajo od raznih strani, da bi rad ustregel vdovam, vojnim sirotam itd. Sestanek je namenjen vsem tovarišem brez razlike mišljenja in stranke in odbor se bo tega načela strogo držal. Polovična voznja je zagotovljena. Na začetni postaji je treba kupiti celo karto, ki je veljavna tudi za povratek, na Brezjah je potreba kupiti še posebno izkaznico, ki se bo dobila za malenkostno odškodnino. Tovariši iz ene fare naj potujejo skupno. — Radi velike udeležbe je treba že naprej sporočiti želez. postaji, da se bo vedlo pripraviti potrebno število vozov. Tovariši, ki bi se radi kaj pogovorili, pišite, kje se boste dobili (čas, kraj). Druge želje glede sestanka sporočite na Prosvetno zvezo (Ljubljana, Miklošičeva cesta 7). Pomislite in pišite, o čem naj se pomenimo (skrb za spomenike padlim tovarišem, za sirote, za invalide, prihodnji sestanki itd.).

Kolo jahača in vozača v Ljutomeru priredi v nedeljo, dne 31. avgusta t. l. svojo vsakoletno jesensko dirko v kasu in galopu na dirkališču v Ljutomeru. — Vozači so svoje uspehe v Ljutomerski spomladanski dirki sijajno izboljšali v Mariboru, oz. Varaždinu in Zagrebu ter je upravičeno pričakovati novih uspehov.

Iz Ormoža. Naša stranka je dobila 7 in ne 6 mandator, kot se je skrajna napačno poročalo. Da nam gre en mandat več je dognalo še le srezko poglavarstvo na podlagi večjega preostanka glasov na naši strani. Sedmi je izvoljen posestnik Ludvik Hodžar na Dobravi. Vsa čast zavednemu možu, ki ima kot navaden kmet več poštenja in inteligence v sebi kot inteligentni izdajica pohvaljen v »Jutru« po volitvah. Ko bi se naši možje držali soglasnega sklepa zaupnikov, bi demokrati nikdar ne zmagali, ampak to znamo pa le, da »Jutro« pravih »klerikalcev« ne hvali.

Litmerk pri Ormožu. Tu je umrl v cvetu svoje mladosti edini sin, — vzoren mladenič Ivan Veselko, večletni predsednik ormoškega Orla. Pokopan je bil v soboto. Nosili so ga Orli pri veliki udeležbi mladinskih organizacij in drugih udeležencev vseh slojev iz ormoške župnije. Z Bogom dragi Ivan; na svidenje nad zvezdami! Težko prizadetim staršem naše sožalje.

Dijaki in učenci osnovnih in meščanskih šol ter gimnazije v Ptuj, pozor! Prodajalnica Tiskovnega

društva v Ptuj, Slovenski trg 1 ima v bogati zalogi vse šolske knjige za gimnazijo, meščanske in osnovne šole. Ima tudi v veliki izbiri vse druge šolske potrebščine: zvezke s pivnikom, brezčrtne tudi s podkladkom, črnilo v steklenicah in v sodčku, peresa in peresnike, svinčnike od navadnih do najfinejših, raznovrstni papir, beležnice in note, šestila, risarske opreme, barvice itd.

Šolska vodstva, krajni šolski sveti in trgovci dobe pri šolskih zvezkih in knjigah običajni popust.

Župni in občinski uradi dobe vse tiskovine, kakoršne ima Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, tudi v prodajalnici Tiskovnega društva v Ptuj, Slovenski trg št. 1.

Marijinim družbam, fantovskim in dekliškim, priporočamo iz svoje zaloge najboljše molitvenike v različnih vezavah, rožne vence, podobne, križce in svetinje. Kratko, kdor hoče kupiti dobro blago po ceni, naj pride v prodajalnico Tiskovnega društva v Ptuj, Slovenski trg št. 1.

Gasilno društvo Paška vas vabi vsa gasilna društva z zastavami, vse prijatelje gasilnega društva iz Celja ter iz cele Slovenije na proslavi blagoslovitve novega stolpa in nove drvene zastave, katere se vrši na slovesen način dne 21. septembra 1924 v Paški vasi tik postajališča Paška vas. Ob 9. in 10. uri sprejem gostov na postaji Paška vas. Ob 10. uri slovesna sv. maša na prostem v Paški vasi pri Gasilnem domu, potem blagoslovitev zastave in stolpa, razni govori, skupen obed vseh udeležencev, nato velika ljudska vrtna veselica. Pri vseh slavnostih igra polnoštevna rudarska godba iz Velenja. Celjani, Savinčani ter iz cele Slovenije, pridite ta dan v našo krasno Paško dolino, da se razvedrite ter nas z vašim obiskom razveselite in počastite. Prosimo, da se radi prijave kosil posamezni udeleženci, kakor društva, poprej javite podpisnemu društvu. Polovična vožnja na vseh postajah državne železnice dovoljena. Udeleženci naj pišejo takoj po legitimaciji. Odbor gasilnega društva Paška vas, Rečica ob Paki.

Rezultati avtomobilske gorske dirke nad Vrhniko pri Ljubljani. Dne 24. avgusta t. l. je avtomobilski klub sekcija Ljubljana, priredil svojo jesensko dirko, v kateri je zmagal g. grof Herberstein na 501 Sport-fiatu v svoji kategoriji. Prevozil je zelo težavno, jako vijugasto šestkilometersko gorsko progo v 6 minutah 47 sekundah. Dosegel je častno darilo za amater-vozače. Gospod L. Ghyzi je pa dosegel drugo mesto tudi na volantu 501 Sport-fiata v 6 minutah 48 sekundah. Oba vozova sta bila drugi in tretji vseh serijskih vozov.

Kdor se čuti oslabelega, se pokrepča, ako zavžije eno porcijo »Juhan«-ove juhe.

ZACETEK ŠOLSKEGA LETA.

Začetek šolskega leta 1924-25 v zavodu šolskih sester v Mariboru. Vsem gojenkam in učenkam sporočamo naslednje: 1. 10. in 11. septembra od 8. do 12. ure bo vpisovanje za otroški vrtec, vadnico in meščansko šolo. 2. Ponavljalni in sprejemni izpiti so 12. in 13. septembra. 3. 14. septembra bo šolska sv. maša, 15. se pa začne redni šolski pouk.

Drž. dvorazredna trgovska šola v Mariboru. Ponavljalni izpiti se prične v sredo, dne 10. septembra ob 8. uri. Vpisovanje v prvi letnik je v petek, dne 12. v drugi letnik v soboto, 13. in otvoritvena služba božja v nedeljo, dne 14. septembra. Pričetek rednega pouka je v ponedeljek, dne 15. septembra. Prijave za vstop na zavod so možne tudi pismenim potom, če se pošlje hkrati zadnje šolsko izpričevalo in — pri novih učencih — tudi rojstni list.

Na deški meščanski šoli v Ptuj se zaradi nove odredbe vršijo ponavljalni izpiti dne 10. in 11. septembra. Odpustni izpiti se vrše 12. septembra ob 8. uri predpoldne in popoldne od 2. do 6. ure. 12. in 13. septembra se vrši vpisovanje učencev. 14. septembra je otvoritvena šolska maša ob 8. uri predpoldne. 15. septembra je redni šolski pouk. Ravnateljstvo.

Meščanska šola v Slovenjgradcu. Vpisovanje za tiste učence, ki še niso bili vpisani koncem preteklega šolskega leta, se vrši 13. septembra od 8. do 12. ure. — Učenci, ki pridejo na novo, morajo prinesiti s seboj zadnje šolsko izpričevalo, krstni list in izpričevalo o cepljenju koz. Priti morajo v spremstvu staršev in njih namestnikov. Sprejemni izpiti za II., I. in IV. razred se vrše 11. septembra, ponavljalni izpiti pa 12. septembra. Dne 14. septembra je skupna sv. maša. Redni pouk se prične 15. septembra. Ravnateljstvo.

Pričetek šolskega leta 1924-25 na škofijski gimnaziji v št. Vidu nad Ljubljano. Učenci, ki bodo delali nižji tečajni izpit in qni, ki imajo radi boleznin naknadne izpite, naj se vrnejo v Zavod sv. Stanislava v ponedeljek, dne 8. septembra; učenci iz ostalih razredov, ki imajo ponavljalne izpite, naj pridejo v torek, dne 9. septembra; vsi ostali učenci pa naj se vrnejo v petek, dne 12. septembra. Sprejemni izpiti za I. razred se bodo vršili v petek, dne 12. septembra ob 10. uri.

kovac. Otvoritvi spominske kapelice in šole je prisostvoval kralj v spremstvu ministrov Davidoviča, Hadžića in dr. Kulovca. Kralj je izrekel ob otvoritvi lep in pomemben govor. Kakor se spomin žrtev proslavlja s hišo prosvete in molitve, tako je tudi otvoritveni govor brez vsake misli in želje po maščevanju. Vlada je na grobu žrtev iskreno nazdravil boljši in srečnejši bodočnosti slovanskega juga, glede naroda v državi je pa naglasil, da bodo najboljše zavarovane njegove pravice s tem, da se mu da mir in red na znotraj in na zunaj po zakonu, ki je za vse in nad vsemi. — Ob priliki spominskega dneva v Surdulici je izdal vodja bolgarskih zemljoradnikov, bivši diplomat, sedaj begunec Kosta Todorov spomenico, ki naglašja, da so rabljali nedolžnih srbskih žrtev tudi krvniki bolgarskega delovnega ljudstva, ki se iskreno pridružuje danes proslavi teh žrtev kakor je že od nekdaj solidarno s Srbi in s celim poštenim svetom v obsojanju zločinov. Bolgarsko delovno ljudstvo je za nekaj časa odvzelo oblast zločincem, a ti so zopet prišli na krmilo in danes koljejo Bolgare, svoje politične nasprotnike kakor so med vojno v Surdulici klali Srbe.

Novorazkrit vir Pašičevega bogastva. V dokaz, kako potrebna je odločna akcija proti korupciji, poroča beograjska »Republika« sledeče: »Pred dvema letoma je potekel rok koncesije Borskih rudnikov. Glavna delničarja teh rudnikov sta Pašič in Vajfert. V ministruvstvu šum in rud je bil izdan odlok, da se koncesija prolunga ter omogoči državi udeležba na ta način, da vpišejo 11.000 novih delnic domači in tuji delničarji, drugih 11.000 pa država, in sicer do 1. marca leta 1922. Ker so napravili koncesijo Pašič in Comp., je bil z njihove stran postavljen pogoj, da, ako država do določenega termine ne vpiše navedenega števila delnic, preide pravica vpisa državnih akcij samo na domače delničarje (Pašiču in Vajfertu). In glej: država je pozabila izvršiti vpis. Njenih 11.000 delnic pa sta prevzela Pašič in Vajfert. Toda to še ni vse. V borskem rudniku se je kradlo na veliko. En gros. Po pogodbi z državo je prepovedan izvoz surove rude. Plemenite kovine pripadajo pogodbeno državi. Po strokovnjakem mnenju vsebuje 1000 kilogramov surove rude: 200 gramov srebra ozir. 600 gramov zlata ali 600 gramov platina. Firma Pašič in drugovi pa so več let izvažali surovo rudo in z njo vred vse plemenite kovine. Težko je ugotoviti, koliko je država utrpela škode. Vse je zdrknulo v žep nenasitnega »premierja« Pašiča.«

Sleparije s komisijami in dnevnicami. Ministrski svet je ugotovil, da je bilo poprej vse polno fiktivnih komisij, da so razni režimovci brez vsakega dela in truda vlekli velike dnevnice in doklade. Dnevnice so se izplačevale na ime komisij, ki se sploh niso vršile, ali pa so se komisije, izvedene v službenem kraju, vpisale tako, kot bi se bile vršile nekje daleč proč ter bi bile zvezane s potnimi in drugimi stroški. Precej organov, ki so tako sleparijo uganjali in podpirali, je že odstavljenih in v preiskavi.

Kako Bolgari pojasnjujejo napad na našega vojnege atašeja. Bolgarsko poslanstvo v Beogradu objavlja službeno pojasnilo bolgarske vlade o napadu na našega vojnege atašeja v Sofiji. Milkoviča. Bolgarska vlada skuša ta napad pojasniti kot običajno cestno razbojništvo. Ataše je bil napaden kakih 6 km od Sofije, ko se je vračal v kočiji od obiska v samostanu Kremikovu. V mraku sta pred mestom skušala ustaviti njegov voz dva obcestna roparja, ker pa voz ni obstal, sta za njim streljala. Cestna razbojništva so v okolici Sofije zelo običajna in da je na mesto voza jugoslovanskega voj. atašeja pripeljal po cesti kak drugi voz, bi ga bila zadela ista usoda — razbojniki bi ga oropali. Iz tega je razvidno, da ni bil napad na atašeja organiziran.

Vodja belgijskih socialistov v Beogradu. V Beograd je dospel vodja belgijskih socialistov, Vanderelde. Namerava prirediti posebno predavanje o mednarodni situaciji in socialističnem pokretu sploh.

Naša izvozna bilanca prvič aktivna. Bilanca izvoza in uvoza za poslednje tromesečje izkazuje, da je izvoz večji od uvoza za 0.90 odstot., kar znaša približno 130 milijonov dinarjev. To dejstvo, da je naša izvozna bilanca aktivna, se je dogodilo prvič od obstoja Jugoslavije.

Krapinske Toplice. Kopališka uprava objavlja, da veljajo od 1. septembra pri cenah stanovanj in kopelji 25 odstotni popusti. Državni in občinski uradniki, častniki, invalidi, siromašni člani Okrožnih blagajn itd. uživajo od tega dne pri cenah za stanovanja in kopelji 50 odstotni popust. — Pension (dnevno 4 obroki) se dobi za osebo po 40—60 D dnevno. Stalna kopališka vojaška godba koncertira dnevno 3 krat do 10. septembra. Radi vedno večjega obiska v kopališču se priporoča pravočasno naročiti stanovanje in sedež v avtobusu od postaje Zabok. Na vsa vprašanja odgovarja in daje navodila uprava kopališča Krapinske Toplice.

Iz Maribora.

Osebnost. Č. g. Evgen Lorgier, korni vikar v Mariboru, odide 1. septembra v noviciat oo. jezuitov v Ljubljano.

Industrijsko-obrtna razstava v Mariboru — podaljšana. Na željo razstavljalcev in večine občinstva, da bi se razstava podaljšala, je odbor razstave sporazumno z razstavljalci sklenil podaljšati razstavo vključno do 3. septembra t. l. Te podaljšane razstave se bodo udeležili tudi oni, ki so bili razstavili v Ljubljani, tako, da bo razstava še bolj izpolnjena.

V Mariboru je umrla hčerka znanega pismonoše Lahoviča, 17 letna Pavla. Pogreb rajne se bo vršil jutri ob 17. uri iz mrtvašnice na Pobrežju. Smrtna kosa je že parkrat obiskala in to v kratkem času blago Lahovičevo družino. Rajni Pavli svetila večna luč, rodbini pa naše sožalje.

Izobraževalno društvo v Krčevini priredi v nedeljo, dne 31. avgusta 1924 izlet z romanjem na Goro pri Sv. Petru. Zbirališče ob pol. 1. uri popoldne pri predsedniku v Krčevini h. št. 194. Na gori bodo večernice in pridiga na to majhna zabava. Pridite vsi člani in prijatelji našega društva.

Izlet prosvetnih društev župnije sv. Marije. Vsa prosvetna društva župnije sv. Marija v Mariboru priredi jo v nedeljo, dne 31. avgusta izlet na Goro pri Sv. Petru. Zbirališče v Melju pred mostom. Točno ob 2. uri odhod z godbo Katoliške omladine. Po prihodu na Goro bo primeren govor s petimi litanijami. Po kratkem okrepčilu skupna vrnitev. K temu izletu se tudi pridruži ženska zveza. K prav obilni udeležbi vabijo odbori društev vse člane in prijatelje posameznih društev.

Ceno meso. Mestni magistrat razglasa: V sredo, dne 27. avgusta 1924 od 8. ure naprej se bo na prosti stojnici v uti na sejmišču pri mestni klavnici prodalo približno 140 kg govejega mesa po ceni 13 D za 1 kg. — Prodajalo se bo samo na konzumente po 1 kg.

Slavnostna predstava Ljudskega odra. Kakor ob dekliških dneh tako je tudi ob fantovskem dnevu priredil Ljudski oder v Narodnem gledališču udeležencem v soboto zvečer predstavo Finžgarjeve »Naše krvi«. Kljub temu, da se je istočasno vršila manifestacija po ulicah in pozdravni večer v Götzovi dvorani, je bilo gledališče prenapolnjeno. Diven prizor! Gledališče zasedeno po samih krepkih kmečkih fantih, ki ob dovršenem nastopu Ljudskega odra polnijo svoje duše z ljubeznijo do dramske umetnosti, da isto ljubezen ponesejo domov na odre svojih društev. In ljubezni so mogli čutiti dovolj. Ovire, ki so se stavile uprizoritvi »Naše krvi«, so bile skoro nepremagljive. Da omenim samo pomanjkanje lokala za vaje. Požrtvovalnost in ljubezen pa sta našli izhod in vaje so se več večerov vršile v neki sodarski delavnici. In s koliko ljubeznijo so posamezni igralci ustvarjali svoje vloge! Ne vem, ali zasluži več priznanja g. Furijan v Borštniku ali g. Štancar v Renardu, ki je poleg tega še stvar v občo zadovoljnost režiral. Pa Štefan in Jerica! Kdo jima ne bi prisodil odličnih igralskih talentov? Mnogo priznanja je tokrat zaslužil tudi Gašper, ki je bil v drugih rokah nego ob dekliškem dnevu. Pa tudi vsi drugi so se gibal na pozornici tako naravno in doživljeno, da je predstava res vzorno potekala. Občinstvo je to tudi primerno taksiralo z ovacijami in cvetjem, s katerim je posamezne igralce počastilo. Ljudski oder je pokazal, da je resno, po umetniškem stvarjenju streméče gledališče, ki ne zasluži le priznanja, temveč tudi podpore.

Dr. Fran Marinič ordinira zopet redno od 9. do 11. in od 2. do 4. ure (14.—16.) v Trubarjevi ulici 11.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

42

Če si vrgel svoj novc v špranjo, je zarožljaj nekje stroj, podobe pod guillotino so zakrile z rokami, izza vogla je pristopicala drobna postava, stopila na vzvišeni prostor in položila glavo na tla pod nož guillotine. Rabelj je dvignil roko, sekira je zaropotala na vrat lesene podobe. Glava je odletela v pripravljeno košaro, truplo pa se je zavalilo nekam za oder.

Lahna groza je obšla gledalce vsakikrat kadar so zaigrale podobe svojo igro in tiho je bilo v šatoru, da je bilo slišati vrvenje stroja in rožljanje koles, ki so dajala življenje lesenim podobam.

Na steni šatora je bilo v velikih črkah napisano:

»Darujte za uboge sestrance v Parizu!«

Dnevne novice.

Spominski dan medvojnih žrtev v Surdulici. V nedeljo se je v Surdulici, malem mestu ob bolgarski meji, proslavil spomin vojnih žrtev z odkritjem spominske kapele in gimnazije. V Surdulici je od jeseni leta 1915 divjala vojaška bolgarska okupacijska oblast ter v zimi leta 1915 na 16 pomorila več sto srbskih internirancev po večini starcev, žen in otrok. Zrtve zločinske bolgarske soldateske so bile pokopane v skupnih grobovih, kar po 10 do 50 skupaj, sedaj pa počivajo njih kosti v podzemnih prostorih surduliške kapele. Načrt grobnice in kapele je izdelal pokojni umetnik-slikar Vlaho Bu-

Že 38 let je

SARGOV

KALODONT

ZOBNA KREMA

nenadkrvljivo dobro!

Mlado dekle se je od časa do časa prikazalo izza zastora, ob katerem je stal oder z guillotino, krožnik je nosila v roki, hodila med gledalci in prosila z otožnim enoličnim glasom:

»Prosim, darujte za uboge sestrance v Parizu!«

Lepe črne oči je imela, skoraj podolgovate, in čudovit izraz je znala položiti vanje. Govorila je sicer angleški in še precej dobro, pa izreka in naglas sta izdala, da je pristna Francozinja, ki pobira denar za svoje uboge sestre in brate v Parizu.

Včasih kadar se je nabralo dovolj občinstva, je stopila na oder poleg mize z guillotino in zapela čudne, neznane pesmice, ki jim nihče ni razumel.

Pa pesmi so donele otožno, pobito, žalostno in pridni richmondski najemniki in kmetje, ki so se prišli zabavati na ljudsko veselico, ne pa poslušati žalostink, so bili končno veseli, da so spet prišli ven iz šatora na sveži zrak v jasno sonce in nazaj v veseli šum in vrvež veselice.

»Kar zagomazelo mi je po koži«, je pripovedovala gospodična Polly, hčerka gostilničarja »Pri zvonu«, spodaj ob reki. »In pravim, čemu bi naj mi Angleži žrtvovali svoje trdo prislužene vinarje za tiste morilce onstran vode —? Saj so si sami krivi, da jim prede slabota —! Pojdimo, rajši si pogledimo kaj veselejšega!«

Obrnila se je in odšla po trati, odkoder so odmevali veseli zvoki godbe. Za njo pa je stopical njen večni spremljevalec Tomaž, rdečeličen fant, mlad, pa neroden v obnašanju in nespretnem odgovarjanju.

V tem je prišla tudi gospoda na veselico.

Lord Anton Dewhurst, visokozrastel, širokoplečat mlad človek prijetnega obnašanja in vedno dobre volje, se je brezkrbno kretal med ljudmi in njegov gromki, prešerni smeh je povsod zbudil veselo razpoloženje.

Francoskih gostov je bilo mnogo. Begunci so bili, pribežali so iz krvavega, nemirnega Pariza v veselo svobodno Anglijo. Ves Richmond jih je bil poln, saj so skoraj vsi uživali gostoljubnost gospoda Percyja in njegove soproge. Lahko jih je bilo spoznati po govoru, pa tudi po obleki. Preprosto so bili oblečeni, žalno obleko so nosili.

Tudi gospod Andrej Foulkes je prišel s svojo soprogo Suzano. Pred kratkim šele sta se poročila. Mlada žena, nežna in dorobna, prava Parižanka, je slonela soprogo na desnici in ga oboževaje gledala.

»Ni čuda da je tako zaljubljena v svojega moža!« je vzdihnila gospodična Polly. »Saj je zastavil zanjo svoje življenje! Iztrgal jo je prav izpod guillotine in živo in zdravo jo je pripeljal sem na Angleško! Pravijo, da se je hudo pograbil s Francozi, pa še sam da je bil proti celemu krdelu vojščakov. Tako sem čula. — Ti nič ne veš o tem, Tomaž, kaj?« se je zbadljivo obrnila k svojemu večnemu spremljevalcu.

»Beži beži!« jo je zavrnil Tomaž z nenavadno živahnostjo, ko je videl, kako so občudovale visele njene rjave oči na mlademu junaku. »Ni res da bi bil on vse sam opravi! Gospod Andrej je izvrsten človek, to lahko verjameš, ampak tisti, ki je rešil mlado Francozinjo iz rok revolucionarjev, ta je bil drug junak, — najpogumnejši, najplemenitejši mož, ki ga svet pozna, — »Dušica!«

In ko so se dekletove oči zasvetile pri imenu narodnega junaka, je pristavil v užaljenem ljubosumnju:

»Pravijo pa, da je tista »Dušica« zelo grd človek. Nihče ga še ni videl. Tako grd je, pravijo, da bi bil za strašilo v proso. Noben Francoz mu ne more pogledati v obraz, rajši ga pustijo mirno oditi iz dežele, ko pa da bi gledali njegov obraz. Tako grd, je pravijo.«

»Brrrr —, kaka neumnost!« ga je zavrnila lepa gospodična Polly in ga nevoljna ošinila z očmi. »In če je res kar pravijo, zakaj pa ti ne greš na Francosko z »Dušico«? Glavo stavim, noben Francoz te ne bo dvakrat pogledal!«

Bučen smeh je pozdravil Pollyjine bodeče besede.

Truma mladih ljudi je sprejela prepirajoči se par. Gospodična Polly so povsod radi videli. Dedinja težkih funtov je bila, kdo ve če bi bila brez njih tako priljubljena.

Svojega večnega spremljevalca je rada potegnila. — Pa tudi dobrega srca je bila.

Ko je videla, da je fant užaljen in kako ga je sram, da se mu vse smeje, je hitela popraviti svojo nekoliko prebodečo oceno njegove zunanosti in je spravila pogovor na drug tir.

(Dalje prihodnjič.)

Somišljeniki inserirajte!

Deklica z 16 leti, ki je obiskala tri razrede meščanske šole, želi mesta kot učenka v trgovini z mešanim blagom z vso oskrbo pri isti družini. Naslov v upravnistvu lista. 515 6—1

Samostojnega mlinarja za eksportni paromlin sprejme takoj Uprava veleposestva Beltinci (Prekmurje). 498 3—1

Žensko trdnega zdravja, vajeno gospodinjstva na deželi, ki zna tudi boljše kuhati, pošeno, išče kot gospodinja samostojen gospod. Naslov v upravi lista. 2—1

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—1. 107

Osební vozovi
tovorni vozovi
omnibusi
sanitetni vozovi
ognjegasni vozovi
traktorji
ladjinski motorji
stabilni motorji
itd. itd. itd.

Specijelne ponudbe na:
Fiat avtomobilno zastopstvo
I. J. Graf Herberstein,
Maribor, Gosposka ulica 20, tel. 133.

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter,

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovskimi odpadki in vilitino.

KREPČAJTE OTROKE IN BOLNIKE Z JUHANOM!

Vsem prijateljem in znancem naznanja podpisana rod-bina, da je njeni čez vse ljubljani oče in najboljši soprog, gospod

Viktor Gatti,
nadučitelj,

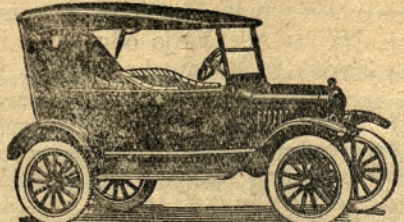
dne 17. avgusta 1924 po daljši težki bolezni, spreviden s sv. zakramenti, v Gospodu zaspal.

K večnemu počitku smo ga položili dne 19. t. m. na pokopališču v Vrbi na Vrbskem jezeru.

Vrba, Karlovac, Vukovar.

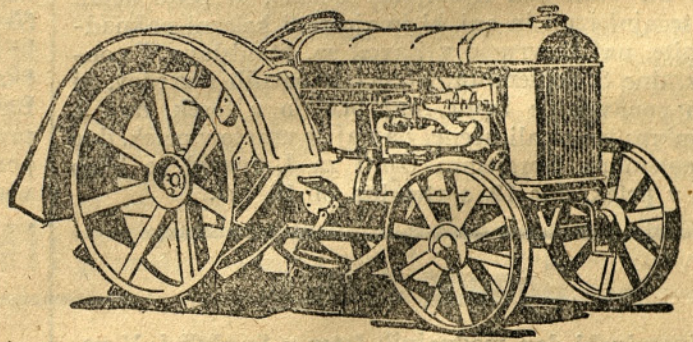
Rodbina Gatti.

Somišljeniki, širite naše liste!

Ford
THE UNIVERSAL CAR

Dosedaj čez 10 milijonov avtomobilov izdelanih. — Zadnji milijon izgotovljen v 132 dneh. — Vsled tega najcenejši avto sveta.

Fordson traktorji.
Univerzalni stroj za poljedelstvo in prevažanje velikih tež. — Pogon s petrolejem. — Letna produkcija 300.000 traktorjev. — Velikega pomena za nar. gospodarstvo.

Zastopstvo: American Import Co. Maribor, Koroška c. 24.

Obvestilo.

Uljudno javljamo čč. duhovščini in drugim interesentom, da smo razstavili na mariborski razstavi šest zvonov naše tvrdke.

K obisku vabi

z velespoštovanjem

516

„Zvonoglas“

Okrožni zdravnik v Šoštanju

Dr. FERDO KORUN

zopet redno ordinira za vse zdravilstvo.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

J. Neškudla

tvornica cerkvenih paramentov, zastav in orodja

Sv. Petra c. 25 Ljubljana Sv. Petra c. 25

vabi preč. duhovščino, cenjena društva in dr., da si ogledajo bogato razstavo cerkvenih paramentov, od priproste do najfinejše izdelave, cerkvenih in društvenih zastav ter vsega cerkvenega orodja kakor kelihov, ciborijev, monštranc i. t. d.

V češkoslovaškem paviljonu na letošnjem vele-sejmu v Ljubljani

15. — 25. avgusta 1924.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX